

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Uppsala län tillhör en expansiv region och mark- och vattenanvändningen i länet påverkar måluppfyllelsen för flertalet av miljökvalitetsmålen. Det ställer krav på en sammanhållen fysisk planering, ett stärkt skydd för värdefulla miljöer och ett fokuserat åtgärdsarbete. Arbetet förutsätter samverkan mellan många områden, såväl energi och klimat, skydd av arter och livsmedelsproduktion som hållbara städer och hälsa.

Aktörerna åtar sig att till år 2026 genomföra åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet **Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling**, samt att varje år bidra med underlag för uppföljning av antagna åtgärder till Länsstyrelsen Uppsala län.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling syftar till att öka takten i genomförandet av åtgärder som bidrar till miljömässigt hållbar utveckling av samhällen såväl i städer som på landsbygden.

SVERIGES
MILJÖMÅL

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Medverkande aktörer

Nedanstående aktörer tecknade år 2023 hållbarhetslöften om åtgärder för en miljömässigt hållbar samhällsutveckling och bidrar på så sätt genom sin egen verksamhet till det regionala åtgärdsarbetet för Sveriges miljömål.

I dokumentet presenteras bilagorna till aktörernas respektive hållbarhetslöfte.

- Enköpings kommun
- Heby kommun
- Håbo kommun
- Knivsta kommun
- Länsförsäkringar Uppsala
- Länsstyrelsen Uppsala län
- Region Uppsala
- Sandvik Coromant AB
- SLU Sveriges lantbruksuniversitet
- Tierps energi och miljö AB
- Tierps kommun
- Tierps kommunfastigheter
- AB Tierpsbyggen
- Uppsala kommun
- Uppsala vatten och avfall AB
- Älvkarleby kommun
- Forsmarks kraftgrupp AB

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som Enköpings kommun åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.1 Planera för att främja ekosystemtjänster och att fler människor ska bo med närhet till grönområden, parker och skyddad natur exempelvis genom långsiktigt skydd av tätortsnära naturområden och planera för stadsgrönska.

Ta fram en grönplan som kartlägger nuläget vad gäller närhet till olika typer av grönområden samt definierar ambitionen för närhet när staden växer.

1.2 Anpassa och utforma utemiljöer så att de stimulerar till utevistelse och fysisk aktivitet samtidigt som de bidrar till exempelvis klimatanpassning, biologisk mångfald och förbättrad vattenhushållning och dagvattenhantering.

Utveckla Åstråket från Åpromenaden till Paddeborg för att knyta ihop vattenparkerna och utveckla Paddeborg som ett utflyktsmål med utomhuspedagogik.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.3 Öka tillgängligheten och användbarheten av allmänna platser på ett miljömässigt hållbart sätt så att alla människor får en bättre tillgång till miljöer som är inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara. Det kan exempelvis vara områden för stadsodling, skolnära natur, områden för lek och spel, platser för möten, parker och grönområden, cykel- och promenadstråk.

1. Utveckla området kring Gröngarnsåsen/Dyarna med en tillgänglighetsanpassad rundslinga uteklassrum, nya mötesplatser/utsiktsplatser och en mer tillgänglig plats för fågelskådning.
2. Utveckla skolornas närnatur som pekats ut i mångbruksplanen. Exempelvis genom att skapa platser för utomhuspedagogik, sittplatser och vistelsezoner i dialog med verksamheterna.

1.4 Öka hänsyn till klimatanpassning i fysisk planering, exempelvis genom att ta fram planer för plantering, vattenfördröjning med mera, samt att undvika avskärning av avrinningsvägar och planering för exploatering av mark som riskerar att översvämmas.

1. Planera en översvämningsvåtmark på Myran för klimatanpassning och rening av vattnet från verksamhetsområdet och för att minska risken för översvämningar nedströms i staden.
2. Ta fram skyfallskarteringar för kommunens orter.
3. Genomför åtgärder, exempelvis BGG-system för att fördröja och rena dagvatten i växtbäddar i stadsmiljö.

1.5 Anta riktlinjer för att i samhällsplaneringen aktivt skapa förutsättningar för ett minskat resebehov och effektiv användning av infrastruktur, exempelvis genom decentralisering av viktig samhällsservice som skola, livsmedelsbutik och vårdcentral samt planering av exploatering i närhet av kollektivtrafik och annan befintlig infrastruktur (VA, el, bredband mm).

Ta fram en utbyggnadsplan för Enköpings stad i syfte att prioritera utbyggnaden av "rätt område i rätt ordning och i rätt takt".

1.6 Anta "hela resan perspektiv" i styrdokument, exempelvis genom riktlinje i översiktsplan eller strategiskt dokument kring hur färdmedel kan kombineras.

Uppdatera trafikstrategi med tydligare hela-resan-fokus.

1.8 Var återhållsam vid exploatering av jordbruksmark och anpassa planer, projekt och liknande för att minimera negativa effekter för jord- och skogsbruk.

Fastslå planeringsprinciper för exploatering av jordbruksmark i ny ÖP.

1. Fysisk planering som minskar miljö- och hälsopåverkan

1.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden

Utveckla arbetsmetod för hur hållbarhetsfrågorna integreras och styrs genom hela planeringskedjan.

2. Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa

2.1 Inkludera miljö- och hälsoaspekter i riktlinjer för markanvisning av ny bebyggelse som exempelvis riktlinjer om bättre hantering av dagvatten, god ljudmiljö eller grönytefaktor där mål sätts som främjar bättre lösningar än det minsta möjliga som krävs.

Integrera hållbarhetsmanual i riktlinjer för markanvisning i samband att de uppdateras.

2.2 Anlägg och förvalta parker och grönområden, exempelvis gröna stråk, fickparker och stadsträd.

1. I den fysiska planeringen ska ytor för grönstruktur pekas ut med ambitionen att säkerställa 300 meter mellan bostad och grönområde.
2. I samband med exploatering ska 3-30, 3-300-regeln analyseras och beaktas. Varje exploatering ska redogöra för hur det bidrar till regeln och redovisa eventuella avsteg.

2.3 Anta riktlinjer om kompensering av ekologiskt värdefulla områden som tas i anspråk vid exploatering eller nybyggnation.

Ta fram riktlinjer för kompensation utifrån utgångsläget i kommunens översiktsplan 2040.

2.6 Ställ och följ upp hållbarhetskrav vid upphandling av exploatörer/entreprenörer och vid markanvisning, gärna i samverkan med andra aktörer.

Framtagande och implementering av hållbarhetsmanual och enkät vid markanvisning och tecknade av exploateringsavfall.

3. Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande

3.1 Utforma riktlinjer och anlägg säkra gång- och cykelvägar till skolor och fritidsaktiviteter.	Fastställ ett nytt program för säkra skolvägar.
3.2 Genomför satsningar för att främja cykling som exempelvis cykelvänlig skola eller motsvarande för att få fler att välja cykeln i tidig ålder.	Fastställ MM-plan, MM-strategi och genomför åtgärder för att främja cykling generellt. .
3.4 Anlägg nya gång- och cykelvägar och höj standarden på befintliga gång- och cykelvägar med exempelvis övergångsställen och belysning enligt Trafikverkets VGU , samt att gång- och cykelvägar hänger ihop i stråk.	<ol style="list-style-type: none">1. Ta fram en teknisk handbok och ställ högre krav än miniminivå.2. Uppdatera gång- och cykelplan.
3.6 Öka framkomlighet och attraktivitet för gång- och cykel till exempel genom underhållsåtgärder, hastighetsbegränsning för motorfordon och prioritering av snöröjning, även utanför tätort.	Genomför en översyn av hastighetsplan i tätorterna i syfte att sänka hastigheter.

4. Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning

4.1 Genomför utökad inventering av material inför rivning eller ombyggnad och använd som underlag för återbruk och högkvalitativ materialåtervinning.	<ol style="list-style-type: none">1. Efter rivningsinventering ska kommunen återanvända det som går att nyttja direkt och lagerhålla särskilt värdefulla produkter.2. Utveckla kravställning och uppföljning kring återbruk när rivningsentreprenörer upphandlas.
--	--

5. Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer

5.2 Öka samutnyttjande av lokaler, som exempelvis skollokaler som kan användas för andra verksamheter på kvällstid gärna i samverkan med andra aktörer i länet.

Anta ny policy för lokalförsörjning som tydligare styr mot samutnyttjande.

5.6 Integrera energieffektivisering, klimatanpassning och miljöhänsyn inom underhåll- och förvaltningsplaner av bebyggelse och infrastruktur.

Energikartläggning, åtgärder och uppföljning av energiförbrukning ska genomföras för ett antal utvalda objekt (med hög energiförbrukning idag).

8. Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion

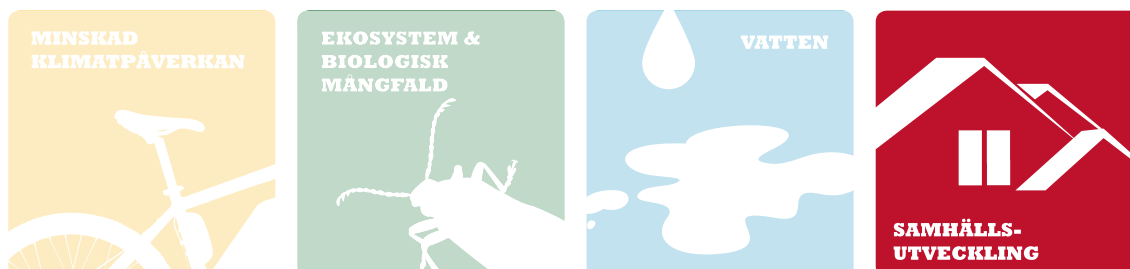
8.5 Minska miljö- och klimatpåverkan från serverade måltider genom att exempelvis servera säsonganpassade menyer med mindre men bättre kött där importerat kött byts ut mot svenskt naturbeteskött eller motsvarande.

1. Öka andelen svenska livsmedelsinköp i ny upphandling.
2. Menyplanering efter säsong.
3. Minskad andel animaliskt protein i menyplanering.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling som Forsmark kraftgrupp AB åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

7. Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.1 Ta fram och genomför kemikalieplaner, rutiner och åtgärder i den egna verksamheten, gärna genom samverkan och med fokus på utfasning av miljö- och hälsoskadliga ämnen.

1. Färdigställa vår nuvarande utvärdering av kemikalier från SIN-listan samt utvärdera hur många produkter vi faktiskt kunnat fasa ut. Klar 2025.

2. Ta fram en ny kemikaliehanteringsplan med mål och syfte för att kunna fortsätta arbetet med utfasning.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som Heby kommun åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.2 Anpassa och utforma utemiljöer så att de stimulerar till utevistelse och fysisk aktivitet samtidigt som de bidrar till exempelvis klimatanpassning, biologisk mångfald och förbättrad vattenhushållning och dagvattenhantering.

1. Pågående projekt att ta fram en långsiktig plan för hur kommunens grönytor och torg ska utvecklas (beslutat i Sbn). Planen ska vara antagen till utgången av löftet.
2. Pågående LONA-projekt för att inventera naturliga lek miljöer. Projektet ska vara slutfört den 31 december 2025.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.3 Öka tillgängligheten och användbarheten av allmänna platser på ett miljömässigt hållbart sätt så att alla människor får en bättre tillgång till miljöer som är inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara. Det kan exempelvis vara områden för stadsodling, skolnära natur, områden för lek och spel, platser för möten, parker och grönområden, cykel- och promenadstråk.

Utveckla informationen om parker, grönytor och lekplatser på hemsidan och i kommunkartan. Mål att det ska finnas information om kommunens parker, grönytor och lekplatser på hemsidan och i kommunkartan.

1.6 Anta "hela resan perspektiv" i styrdokument, exempelvis genom riktlinje i översiktsplan eller strategiskt dokument kring hur färdmedel kan kombineras.

Lyfta "hela resan perspektivet" i nya ÖP som antas under programperioden.

1.7 Möjliggör för "hela resan" genom att exempelvis identifiera och upplåta mark för kollektivtrafikanläggningar och pendelparkeringar vid viktiga knutpunkter för kollektivtrafiken.

1. Färdigställa projektet som omfattar cykelparkering vid vattentornet i Heby.
2. Utreda lämplig pendelparkering i Tärnsjö.

2. Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa

2.2 Anlägg och förvalta parker och grönområden, exempelvis gröna stråk, fickparker och stadsträd.

Anläggande av Lövstaparken i Heby. Lövstaparken är planerad att anläggas 2025 (beslut Sbn). Mål att parken är anlagd.

2.6 Ställ och följ upp hållbarhetskrav vid upphandling av exploitörer/entreprenörer och vid markanvisning, gärna i samverkan med andra aktörer.

Att ställa hållbarhetskrav i minst två upphandlingar fram till 2026.

3. Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande

3.1 Utforma riktlinjer och anlägg säkra gång- och cykelvägar till skolor och fritidsaktiviteter.	
3.2 Genomför satsningar för att främja cykling som exempelvis cykelvänlig skola eller motsvarande för att få fler att välja cykeln i tidig ålder.	
3.3 Anlägg säkra och attraktiva parkeringsmöjligheter för cykel vid viktiga knut- och målpunkter som skolor, stationer, resecentra, handel, arbetsplatser samt parker och grönområden.	
3.8 Iordningställ trygga och tillgängliga pendlarparkeringar för bil och cykel, gärna med laddmöjlighet och väderskydd.	
3.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.	Ta fram ny energi- och klimatplan 2030 för Heby kommun, transporter är ett delområde.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.1 Vid upphandling och inköp efterfråga återbrukade produkter och material som inte ger påverkan på hälsa och miljö samt längre hållbarhet och livslängd på produkter.	
---	--

7. Minskad miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.6 Bidra till minskad nedskräpning genom exempelvis regionala eller lokala informationskampanjer och aktiviteter.	
--	--

8. Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion

8.2 Främja innovation och utveckling hos livsmedelsaktörer inom produktion, förädling och distribution som innebär att matsvinn minskas, till exempel genom att skapa och delta i nätverk för landsbygdsutveckling eller liknande.

Heby kommun ska lyfta behovet av innovation och utveckling hos livsmedelsaktörer inför relevanta upphandlingar.

8.3 Minska matsvinn i konsumtionsledet exempelvis genom att erbjuda olika storlekar på portioner, erbjuda att ta med doggy bag samt tillvarata varor till lunchlådor.

Mätning av matsvinn sker dagligen. Måltiderna planeras efter säsong.

8.4 Utveckla ett kontinuerligt arbete med mätbara mål för att minska matsvinnet i tillagning, servering, förvaring, exempelvis genom regelbunden utbildning av restaurangpersonal inom exempelvis matsvinn, årstids- och klimatplanerad matsedel och livsmedels miljöpåverkan.

Arbete pågår med att utveckla klimatsmarta matsedlar efter säsong. Vi planerar matsedeln för kortare perioder för att kunna ta tillvara på säsong och prisernas utveckling. I mätningarna på förskola och skola ligger tallriks svinn på i snitt 26 g per elev i förskola och 22 g för skolelev. Inom äldreomsorgen har vi påbörjat arbetet med att mäta svinn. I våra kök har vi uppmärksammat våra anställda om vikten av att inte kasta mat utan om det blir mat kvar att vi ska försöka att kyla ner det för att använda senare. Det bästa är om det inte blir något kökssvinn över huvud taget utan det i stort går jämt ut med vad som går åt.

8.5 Minska miljö- och klimatpåverkan från serverade måltider genom att exempelvis servera säsonganpassade menyer med mindre men bättre kött där importerat kött byts ut mot svenskt naturbeteskött eller motsvarande.

8.6 Genomför informationsinsatser om miljösmart och hälsosam mat, där barn och unga är en särskilt viktig målgrupp. Kan exempelvis göras genom studiebesök, hemkunskapsundervisning och egna odlingar för att lyfta fram matens värde "från jord till bord".

8. Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion

8.7 Utveckla marknaden för mer klimat- och miljösmarta livsmedel genom att öka efterfrågan på vegetabiliska alternativ, inklusive måltider på möten och evenemang, via exempelvis upphandling.

Delta i projekt som främjar utvecklingen av marknaden för livsmedel.

8.9 Gynna småskalig livsmedelsproduktion.

Arbeta med dynamiskt inköpssystem vilket främjar småskalig livsmedelsproduktion.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som Håbo kommun åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.1 Planera för att främja ekosystemtjänster och att fler människor ska bo med närhet till grönområden, parker och skyddad natur exempelvis genom långsiktigt skydd av tätortsnära naturområden och planera för stadsgrönska.

1. Utreda möjligheten till att integrera ekosystemtjänster som del av förvaltningens planberedning.
2. Bilda ett nytt tätortsnära naturreservat under programperioden.

1.2 Anpassa och utforma utemiljöer så att de stimulerar till utevistelse och fysisk aktivitet samtidigt som de bidrar till exempelvis klimatanpassning, biologisk mångfald och förbättrad vattenhushållning och dagvattenhantering.

Ta fram en utvecklingsplan för Viby friluftsområde, under programperioden.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.3 Öka tillgängligheten och användbarheten av allmänna platser på ett miljömässigt hållbart sätt så att alla människor får en bättre tillgång till miljöer som är inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara. Det kan exempelvis vara områden för stadsodling, skolnära natur, områden för lek och spel, platser för möten, parker och grönområden, cykel- och promenadstråk.

1. Kartlägg tillgången till bostadsnära natur inom 300 meter/5 min promenad från bostäder i Bålsta och identifiera bristområden, senast 2025.
2. Kartlägg tillgången till varierad skolnära natur som erbjuder möjlighet till motoriska utmaningar, upptäckarglädje och naturstudier inom 200 meter från förskola och 300 meter från skola, samt skolors tillgång till större sammanhängande naturområden inom 1 km, senast 2025.

1.4 Öka hänsyn till klimatanpassning i fysisk planering, exempelvis genom att ta fram planer för plantering, vattenfördröjning med mera, samt att undvika avskärning av avrinningsvägar och planering för exploatering av mark som riskerar att översvämmas.

Etablera träd eller annan vegetation på minst två parkytor med låg lummighet för att tillskapa en bättre klimatreglering och mångfunktionell parkmiljö, under programperioden.

1.5 Anta riktlinjer för att i samhällsplaneringen aktivt skapa förutsättningar för ett minskat resebehov och effektiv användning av infrastruktur, exempelvis genom decentralisering av viktig samhällsservice som skola, livsmedelsbutik och vårdcentral samt planering av exploatering i närhet av kollektivtrafik och annan befintlig infrastruktur (VA, el, bredband mm).

Senast 2025 ta fram en anvisning för hantering av skyfall som gäller för Samhällsbyggnadsförvaltningen.

2. Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa

2.2 Anlägg och förvalta parker och grönområden, exempelvis gröna stråk, fickparker och stadstråk.

1. Ta fram utvecklingsplan för parker och grönområden inom programperioden.
2. Utveckla minst en park inom programperioden.

2.3 Anta riktlinjer om kompensering av ekologiskt värdefulla områden som tas i anspråk vid exploatering eller nybyggnation.

Ta fram rutin (tjänstepersonsnivå) för kompensering av ekologiskt värdefulla områden.

2. Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa

2.4 Inkludera klimatanpassning i exploateringskedet för att minska påverkan från exempelvis översvämningar och höga temperaturer.	Använd framtagen "Hållbarhetskoll" vid framtagande av detaljplan för att säkerställa att klimatanpassning inkluderas i tidigt planeringsskede.
2.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.	Utred förutsättningar för en mer hållbar och cirkulär hantering av massor från byggnads- och infrastrukturprojekt, under programperioden.

5. Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer

5.6 Integrera energieffektivisering, klimatanpassning och miljöhänsyn inom underhåll- och förvaltningsplaner av bebyggelse och infrastruktur.	<ol style="list-style-type: none">1. Fram till 2025 ta fram underhållsplaner för rengöring av värmeåtervinningskomponenter vid samtliga fjärrvärmeanläggningar.2. Under 2026 ta fram underhållsplaner för resterande fastigheter (ej fjärrvärme).
5.7 Undersök och sanera förorenade områden.	Genomför tillsyn enligt handlingsplanen för tillsyn av förorenade områden 2023-2025. Handlingsplanen ska dessutom uppdateras årligen med de objekt som ska tillsynas.
5.9 Ta fram och genomför långsiktiga underhållsplaner för att öka områdets attraktivitet och livslängd.	Revidera framtagna underhållsplaner utifrån genomförd revision, inom programperioden.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.1 Vid upphandling och inköp efterfråga återbrukade produkter och material som inte ger påverkan på hälsa och miljö samt långrethållbarhet och livslängd på produkter.	Gemensam, årligen återkommande workshop för upphandling med samarbetskommuner i avfallsplanen, om rutiner och krav i upphandlingar som kan användas för att förebygga avfall och återanvända produkter, från och med 2024.
6.2 Utveckla arbetssätt och sprid kunskap om reparation och återbruk.	Utveckla befintligt samarbete mellan Återvinningscentralen och förskolor, under programperioden.
6.4 Ställ och följ upp krav på och informera om avfallsförebyggande åtgärder vid tillsyn och prövning.	Kartlägg och genomför tillsyn av avfallshanteringen vid småbåtshamnar, under programperioden.
6.5 Genomför inventering av avfallet från egen verksamhet och planera för att minska mängden avfall. Exempel på avfallslag att prioritera är elektronik, textil, plast (inklusive mikroplaster) och förbrukningsmaterial.	Genomför åtgärder för att öka andelen avfall som återbrukas (exempelvis sortera ut återbrukbart avfall i Skattkammaren på Återvinningscentralen).
6.6 Informera om hur uppkomsten av avfall kan förebyggas och hur återbruk kan stimuleras, exempelvis riktat till kunder, elever, föreningsmedlemmar, anställda och boende.	Informationskampanj inför införande av nya fraktioner på allmänna platser för att minska restavfallet.
6.7 Genomför kunskapsuppbyggande insatser kring konsumtionsmönster och livsstilar som leder till minskad nykonsumtion med bibehållen eller ökad livskvalitet.	Kommunicera "så kan du bidra till ett hållbart Håbo" via hållbarhetsingången, senast 2025.
6.8 Kunskapsuppbyggnad och utbildning för ökad cirkularitet, till exempel fosforutvinning från rötslam eller askor.	Under programperioden utreda möjligheten till att utvinna fosfor ur rötslam och askor samt sprid kunskap om detta.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

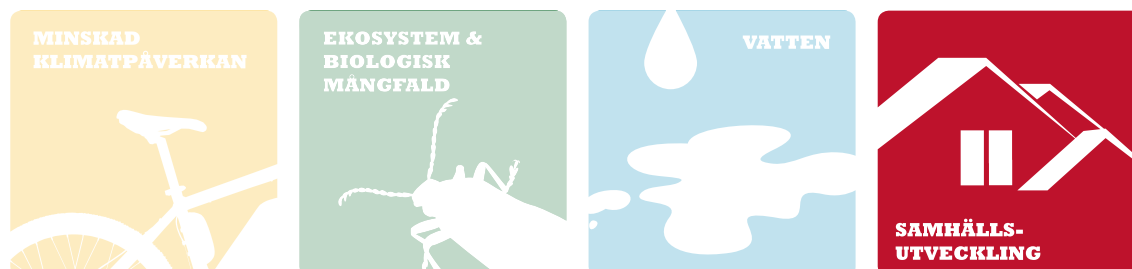
6.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

1. Säkerställa att Skattkammaren har mer öppet i centrumlokalen, under programperioden.
2. Delta i skräpplockardagarna årligen och informera i samband med det.
3. Under programperioden ta fram en lathund för hållbara evenemang som kommunen arrangerar (ex. resor, vegetarisk mat, engångsartiklar, avfallshantering mm).

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som Knivsta kommun åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.4 Öka hänsyn till klimatanpassning i fysisk planering, exempelvis genom att ta fram planer för plantering, vattenfördröjning med mera, samt att undvika avskärning av avrinningsvägar och planering för exploatering av mark som riskerar att översvämmas.

Utreda dagvatten- och skyfallshantering vid detaljplanering.

1.7 Möjliggör för "hela resan" genom att exempelvis identifiera och upplåta mark för kollektivtrafikanläggningar och pendlarparkeringar vid viktiga knutpunkter för kollektivtrafiken.

Ingår i arbete med Översiktsplan, som går ut på samråd 2024 och beräknas antas 2025.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.8 Var återhållsam vid exploatering av jordbruksmark och anpassa planer, projekt och liknande för att minimera negativa effekter för jord- och skogsbruk.

Följ de lagkrav som finns kopplat till exploatering av jordbruksmark vid detalplanering samt arbeta utifrån jordbruksmarksutredningen som finns som underlag till översiktsplanen.

2. Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa

2.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

Ta del av goda exempel och utveckla innovativa pilotprojekt genom extern finansiering och partnerskap som del av stationsnära centrumutveckling och framtidens verksamhetsområden.

3. Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande

3.8 Iordningställ trygga och tillgängliga pendlarparkeringar för bil och cykel, gärna med laddmöjlighet och väderskydd.

Enligt nuvarande tidplan kommer pendlarparkeringar att iordningsställas i Vassunda och på Centralvägen under 2024.

4. Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning

4.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

Upphandling arbetar med att följa Upphandlingsmyndighetens vägledning för kemikalier.

5. Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer

5.9 Ta fram och genomför långsiktiga underhållsplaner för att öka områdets attraktivitet och livslängd.

Avser trafikinfrastruktur.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.1 Vid upphandling och inköp efterfråga återbrukade produkter och material som inte ger påverkan på hälsa och miljö samt längre hållbarhet och livslängd på produkter.	I ramavtal kan ekonomikontoret ställa villkoren/påverka inköpscentraler som Adda.
6.3 Skapa möjligheter för cirkulär ekonomi genom exempelvis delningstjänster, reparationer och återbruk både i tätorter och på landsbygden inklusive multihubbar, fritidsbank, klädbytdagar, fordonspooler och kartläggning av resurser som kan delas med andra.	Upphandlingsenheten driver frågan kring kommunens ebilspool.
6.6 Informera om hur uppkomsten av avfall kan förebyggas och hur återbruk kan stimuleras, exempelvis riktat till kunder, föreningsmedlemmar, anställda, elever och boende.	Inom ramen för kommunens avfallsplan genomförs årligen informationsinsatser som riktar sig till medborgare, fastighetsägare och företag. Aktiviteterna omfattar bland annat information om hur kommuninvånare kan förebygga avfall.
6.9 Genomför behovsanalys vid inventering och inköps/upphandlingsbeslut för att effektivisera inköp och minimera överflödigt konsumtion.	Varje år genomför upphandlingsenheten en upphandlingsplan där de frågar alla kommunens verksamheter vad de har för upphandlingsbehov. Ser då över inköp och överflödigt konsumtion.
6.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.	Upphandling ansvarar för kommunens interna Blocket sida. På kommunens interna webbplats (Insidan) finns en blocket verksamhet där verksamheterna kan byta möbler/elektronik mellan varandra.

7. Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.6 Bidra till minskad nedskräpning genom exempelvis regionala eller lokala informationskampanjer och aktiviteter.	Informationskampanjer, avfalls-app och liknande ingår i dagens verksamhet och kommunsamverkan.
---	--

8. Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion

8.3 Minska matsvinn i konsumtionsledet exempelvis genom att erbjuda olika storlekar på portioner, erbjuda att ta med doggy bag samt tillvarata varor till lunchlådor.	Vi erbjuder köp av en Klimatlåda av mat som är kvar vid lunchens slut. Man tar med sig egen låda.
8.4 Utveckla ett kontinuerligt arbete med mätbara mål för att minska matsvinnet i tillagning, servering, förvaring, exempelvis genom regelbunden utbildning av restaurangpersonal inom exempelvis matsvinn, årstids- och klimatplanerad matsedel och livsmedels miljöpåverkan.	Mätning av matsvinn sker dagligen. Måltiderna planeras efter säsong.
8.5 Minska miljö- och klimatpåverkan från serverade måltider genom att exempelvis servera säsonganpassade menyer med mindre men bättre kött där importerat kött byts ut mot svenskt naturbeteskött eller motsvarande.	Växtbaserat ersätter delvis mängden svenskt kött i olika maträtter.
8.6 Genomför informationsinsatser om miljösmart och hälsosam mat, där barn och unga är en särskilt viktig målgrupp. Kan exempelvis göras genom studiebesök, hemkunskapsundervisning och egna odlingar för att lyfta fram matens värde "från jord till bord".	Måltidsenheten anordnar exempelvis temaveckor med hållbarhet och matens ursprung i fokus.
8.7 Utveckla marknaden för mer klimat- och miljösmarta livsmedel genom att öka efterfrågan på vegetabiliska alternativ, inklusive måltider på möten och evenemang, via exempelvis upphandling.	Upphandlingar ska arbeta med att ta fram interna riktlinjer för när fika och mat ska köpas in till fikor, planeringsdagar etc. Vegetariskt utbud är alltid ett krav vid upphandling.
8.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.	Dynamiskt inköpssystem upphandlingar där det är möjligt. Möjliggöra för inköp av mindre/lokala aktörer.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling som LF Uppsala åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljökvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljökvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.1 Planera för att främja ekosystemtjänster och att fler människor ska bo med närhet till grönområden, parker och skyddad natur exempelvis genom långsiktigt skydd av tätortsnära naturområden och planera för stadsgrönska.

Initiera genomförandet av kranteckningsprojekt i länets tätorter genom att kontakta kommunerna i länet och undersöka möjligheten till en sådan samverkan.

1.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

Klimatanpassningschecklistor till alla LFU:s kunder. Vidareutveckla och sprida de klimatanpassningsråd vi redan idag besitter.

4. Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning

4.2 Prioritera återbruk och produkter med hög materialåtervinning i byggskedet.

Steg 1. Ta fram ett nolläge för att formulera kpi-er.

Steg 2. Andel återvunnet material vid återställande av byggskada.

5. Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer

5.5 Genomför utbildning eller vidareutbilda personal inom renovering/ombyggnation av byggnader och lokaler.

Implementera utbildning och höja kompetensen kring hållbar skadereglering hos våra medarbetare som arbetar med återställande av skador.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.1 Vid upphandling och inköp efterfråga återbrukade produkter och material som inte ger påverkan på hälsa och miljö samt längre hållbarhet och livslängd på produkter.

Vidareutveckla och följa upp de krav vi idag har i inköpsprocessen kopplat till återställande efter byggsador.

8. Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion

8.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

Gå in som sponsorer av aktiviteter såsom bondens marknad etc. Undersöka olika lokala initiativ som finns kring detta för att se över möjligheter att vara delaktiga på något sätt.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som Länsstyrelsen Uppsala åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

1. Kunskapshöjande insatser internt och/eller externt i form av exempelvis föreläsning, workshops, framtagande av PM/vägledning eller tematräff med länets kommuner.
2. Undersök möjligheterna att inkludera fler hälso- och miljöaspekter inom planprocessen med kommunerna.
3. Vägledningsinsats för kommuner och VA om recipientperspektiv i fysisk planering.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

1. Upphandlings- och inköspolicyn uppdateras i syfte att säkerställa relevanta miljökrav. Inkluderar livsmedel och arbetsmaskiner (enl UKP och färdplan). Aktivitet från miljöhandlingsplanen.
2. Utveckla uppföljning kring miljökrav i upphandlingar. Aktivitet från miljöhandlingsplanen.

7. Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.7. Identifiera och vidareutveckla samverkan mellan forskning och offentlig verksamhet, näringsliv och civilsamhälle kopplat till minskad miljö- och hälsopåverkan från material och varor.

Samordna kemikalienätverket.

8. Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion

8.2 Främja innovation och utveckling hos livsmedelsaktörer inom produktion, förädling och distribution som innebär att matsvinn minskas, till exempel genom att skapa och delta i nätverk för landsbygdsutveckling eller liknande.

Arbeta med att främja en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion i länet genom att uppmuntra nya samarbeten och nya initiativ samt arbeta med systematisk förbättring i hur ELU främjar strategiska planen och kommunicerar kring den.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som Region Uppsala åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.2 Anpassa och utforma utemiljöer så att de stimulerar till utevistelse och fysisk aktivitet samtidigt som de bidrar till exempelvis klimatanpassning, biologisk mångfald och förbättrad vattenhushållning och dagvattenhantering.

Målet om en Hållbar och effektiv resursanvändning (nämns i Regionplan och budget 2024-2026), uppnås bland annat genom att Region Uppsalas utomhusmiljöer ska präglas av ett läkande intryck och vi arbetar för att bevara och helst förstärka den biologiska mångfalden och dess ekosystemtjänster.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.3 Öka tillgängligheten och användbarheten av allmänna platser på ett miljömässigt hållbart sätt så att alla människor får en bättre tillgång till miljöer som är inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara. Det kan exempelvis vara områden för stadsodling, skolnära natur, områden för lek och spel, platser för möten, parker och grönområden, cykel- och promenadstråk.

Målet om en Hållbar och effektiv resursanvändning (nämns i Regionplan och budget 2024-2026), uppnås bland annat genom att Region Uppsalas utomhusmiljöer ska präglas av ett läkande intryck och vi arbetar för att bevara och helst förstärka den biologiska mångfalden och dess ekosystemtjänster.

2. Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa

2.2 Anlägg och förvalta parker och grönområden, exempelvis gröna stråk, fickparker och stadsträd.

Målet om en Hållbar och effektiv resursanvändning (nämns i Regionplan och budget 2024-2026), uppnås bland annat genom att Region Uppsalas utomhusmiljöer ska präglas av ett läkande intryck och vi arbetar för att bevara och helst förstärka den biologiska mångfalden och dess ekosystemtjänster

3. Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande

3.3 Anlägg säkra och attraktiva parkeringsmöjligheter för cykel vid viktiga knut- och målpunkter som skolor, stationer, resecentra, handel, arbetsplatser samt parker och grönområden.

Förbättra cykelparkeringar kring prioriterade bytespunkter. (För att uppnå en minskad klimatpåverkan enligt Regionplan och budget 2024-2026, samt Regional cykelstrategi för Uppsala län)

3.7 Utöka kollektivtrafikens upptagningsområde genom satsningar på cykelinfrastruktur till knutpunkter, hållplatser och stationer.

Förbättra cykelparkeringar kring prioriterade bytespunkter. (För att uppnå en minskad klimatpåverkan enligt Regionplan och budget 2024-2026, samt Regional cykelstrategi för Uppsala län)

4. Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning

4.8 Ställ och följ upp krav på förnybara, klimatsmarta och cirkulära byggmaterial fria från miljö- och hälsoskadliga ämnen, delningstjänster och återbruk exempelvis när det bedöms som fördelaktigt ur ett livscykelperspektiv vid upphandling av ny- eller ombyggnadsprojekt och renovering.

För att uppnå målet om en hälsosam och giftfri miljö (enligt Regionplan och budget 2024-2026) ska andelen A- & B-klassade material av de byggprodukter som används i byggprojekt vara minst 80 % enligt Sunda hus bedömning av byggprodukter.

5. Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer

5.3 Ta fram och implementera riktlinjer om fyrstegsprincipen inom bygg och anläggning för att prioritera omvandling och renovering av befintliga byggnader i stället för att bygga nytt.

Fastighetsinvesteringsprocessen inom Region Uppsala har en fyrstegsprincip.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.2 Utveckla arbetssätt och sprid kunskap om reparation och återbruk.

För att bidra till en hållbar och effektiv resursanvändning (enligt Regionplan och budget) har Region Uppsala samarbeten mellan hjälporganisationer och inventarieförråd, för att förlänga livslängden för användbara möbler och utrustning.

6.6 Informera om hur uppkomsten av avfall kan förebyggas och hur återbruk kan stimuleras, riktat till kunder, anställda, föreningsmedlemmar, elever och boende.

Olika lösningar finns beskrivna i Avfallsriktlinjer, som det bland annat informeras om via miljöombudsutbildningar.

7. Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.2 Inventera och fasa ut miljö- och hälsoskadliga kemiska ämnen, produkter och varor, särskilt med fokus på miljöer där barn vistas.

År 2026 ska samtliga arbetsplatser där leksaker/lekmaterial/belöningsleksaker förekommer använda giftfritt material.

7.3 Genomför tillsyn av hantering av kemikalier inklusive kemikalieförteckningar, riskanalyser, utfasning med mera.

Hänger ihop med lagefterlevnad. Region Uppsalas verksamheter ska följa våra regionövergripande kemikalieriktlinjer. Vi följer bland annat upp att årliga kemikalieinventeringar görs via vårt kemikaliehanteringssystem KLARA.

7.4 Öka andelen varor och kemiska produkter som är fria från särskilt farliga ämnen genom att exempelvis undvika flamskyddsmedel där det inte behövs eller ta hjälp av varumärkning som Astma- och allergiförbundet, Bra Miljöval i samband med upphandling och inköp inklusive import.

För att uppnå målet om en hälsosam och giftfri miljö (enligt Regionplan och budget) ska Region Uppsalas förbrukning av ftalatinnehållande artiklar ha minskat med 10 procent till år 2026, jämfört med 2022.

7. Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

Ställa särskilda miljökrav vid upphandlingar av utrustning/tjänster/varor, i enlighet med fastställda riktlinjer för hållbar upphandling.

8. Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion

8.4 Utveckla ett kontinuerligt arbete med mätbara mål för att minska matsvinnet i tillagning, servering, förvaring, exempelvis genom regelbunden utbildning av restaurangpersonal inom exempelvis matsvinn, årstids- och klimatplanerad matsedel och livsmedels miljöpåverkan.

För att uppnå målet om en hälsosam och giftfri miljö (enligt Regionplan och budget 2024-2026) arbetar Region Uppsala för att matsvinnet ska minska för patientmåltider, samt vid verksamheten vid Wik.

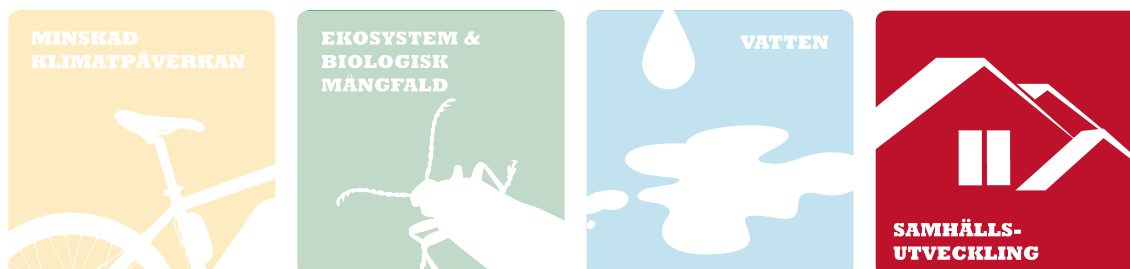
8.8 Utveckla rutiner så att matrester som ändå uppstår kommer till användning genom till exempel biogasproduktion.

För att uppnå målet om en hållbar och effektiv resursanvändning (enligt Regionplan och budget) sker följande aktiviteter: Uppsamling av avfall, plockanalyser och återkoppling till verksamheterna om värdet att sortera livsmedel.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för minskad klimatpåverkan, som Sandvik Coromant åtar sig att genomföra till 2026.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att begränsa klimatpåverkan och efterleva klimatavtalet från Paris, vars mål är att begränsa den globala medeltemperaturökningen till 1,5 grader.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.1 Vid upphandling och inköp efterfråga återbrukade produkter och material som inte ger påverkan på hälsa och miljö samt längre hållbarhet och livslängd på

Tillsammans med inköp, mandat krav på EPD för större utrustning och tjänster och införliva EPD i TRS

6.2 Utveckla arbetssätt och sprid kunskap om reparation och återbruk.

Skapa skärmar för information om avfall och återvinning som ska visas på olika gemensamma utrymmen på produktionsgolvet

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.3 Skapa möjligheter för cirkulär ekonomi genom exempelvis delningstjänster, reparationer och återbruk både i tätorter och på landsbygden inklusive multihubbar, fritidsbank, klädbytdagar, fordonspooler och kartläggning av resurser som kan delas med andra.	Förbättra återvinningen av de tre bästa avfallsfraktionerna som har identifierats från kartläggningen och plan för att uppnå interna cirkularitetstrategi
6.5 Genomför inventering av avfallet från egen verksamhet och planera för att minska mängden avfall. Exempel på avfallslag att prioritera är elektronik, textil, plast (inklusive mikroplaster) och förbrukningsmaterial.	Kartlägga avfallsfraktionerna i verksamheten och identifiera möjligheter till avfallsminskning

7. Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.1 Ta fram och genomför kemikalieplaner, rutiner och åtgärder i den egna verksamheten, gärna genom samverkan och med fokus på utfasning av miljö- och	Reducera antalet CRM och SVHC i verksamheten.
7.3 Genomför tillsyn av hantering av kemikalier inklusive kemikalieförteckningar, riskanalyser, utfasning med mera.	Genomföra kemikalieinventeringar och riskbedömningar.
7.5 Genomför kompetenshöjande insatser för att stärka kunskapen om miljö- och hälsoskadliga ämnen hos myndigheter, kommuner och företag, även kopplat till tillsyn.	Genomföra en utbildning i kemikaliehantering för de medarbetare som arbetar med kemikalier.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling som Sveriges lantbruksuniversitet åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.1 Vid upphandling och inköp efterfråga återbrukade produkter och material som inte ger påverkan på hälsa och miljö samt längre hållbarhet och livslängd på produkter.

SLU ska alltid där så är möjligt ställa krav på återbrukade produkter och material vid inköp och upphandling.

6.5 Genomför inventering av avfallet från egen verksamhet och planera för att minska mängden avfall. Exempel på avfallslag att prioritera är elektronik, textil, plast (inklusive mikroplaster) och förbrukningsmaterial.

SLU ska genomföra en inventering av avfall från egen verksamhet i syfte att minska mängden avfall.

7. Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.1 Ta fram och genomför kemikalieplaner, rutiner och åtgärder i den egna verksamheten, gärna genom samverkan och med fokus på utfasning av miljö- och hälsoskadliga ämnen.

SLU ska fasa ut identifierade miljö- och hälsoskadliga ämnen enligt befintlig handlingsplan.

7.3 Genomför tillsyn av hantering av kemikalier inklusive kemikalieförteckningar, riskanalyser, utfasning med mera.

SLU ska genomföra tillsyn (intern miljörevision) av verksamhetens kemikaliehantering.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som Tierps Energi och Miljö AB åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

3. Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande

3.6 Öka framkomlighet och attraktivitet för gång- och cykel till exempel genom underhållsåtgärder, hastighetsbegränsning för motorfordon och prioritering av snöröjning, även utanför tätort.

Arbeta med att höja standarden om det prioriteras i G/P-avtalet. Målnivå fastställs först efter tilldelning av medel.

4. Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning

4.4 Ställ och följ upp krav vid upphandling på resurseffektiv materialhantering och minskad miljö- och hälsopåverkan, exempelvis för hantering av massor samt sanering av förorenad mark.

Arbeta för att alla schaktmassor återanvänds. Arbetet utgår ifrån bolagets rutiner och massahanteringsplan.

5. Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer

5.6 Integrera energieffektivisering, klimatanpassning och miljöhänsyn inom underhåll- och förvaltningsplaner av bebyggelse och infrastruktur.

En integrering avses utföras framgent i samband med översyn av bolagets underhålls- och förvaltningsplaner för fastigheter, ledningsnät mm.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.8 Kunskapsuppbyggnad och utbildning för ökad cirkularitet, till exempel fosforutvinning från rötslam eller askor.

Bolaget följer och avser att fortsätta följa utvecklingen inom hanteringen av avloppsslam, askor och andra avfall som kan uppårbettas till resurser i samhället.

7. Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.6 Bidra till minskad nedskräpning genom exempelvis regionala eller lokala informationskampanjer och aktiviteter.

Via att bidra i nationella kampanjer såsom Håll Sverige Rent.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som Tierps kommun åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.1 Planera för att främja ekosystemtjänster och att fler människor ska bo med närhet till grönområden, parker och skyddad natur exempelvis genom långsiktigt skydd av tätortsnära naturområden och planera för stadsgrönska.

Planlägga park/naturmark i nya större planuppdrag för att säkra närhet till grönområden.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.3 Öka tillgängligheten och användbarheten av allmänna platser på ett miljömässigt hållbart sätt så att alla människor får en bättre tillgång till miljöer som är inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara. Det kan exempelvis vara områden för stadsodling, skolnära natur, områden för lek och spel, platser för möten, parker och grönområden, cykel- och promenadstråk.

1.4 Öka hänsyn till klimatanpassning i fysisk planering, exempelvis genom att ta fram planer för plantering, vattenfördröjning med mera, samt att undvika avskärning av avrinningsvägar och planering för exploatering av mark som riskerar att översvämmas.

1.5 Anta riktlinjer för att i samhällsplaneringen aktivt skapa förutsättningar för ett minskat resebehov och effektiv användning av infrastruktur, exempelvis genom decentralisering av viktig samhällsservice som skola, livsmedelsbutik och vårdcentral samt planering av exploatering i närhet av kollektivtrafik och annan befintlig infrastruktur (VA, el, bredband mm).

1.7 Möjliggör för "hela resan" genom att exempelvis identifiera och upplåta mark för kollektivtrafikanläggningar och pendlarparkeringar vid viktiga knutpunkter för kollektivtrafiken.

1.8 Var återhållsam vid exploatering av jordbruksmark och anpassa planer, projekt och liknande för att minimera negativa effekter för jord- och skogsbruk.

2. Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa

2.1 Inkludera miljö- och hälsoaspekter i riktlinjer för markanvisning av ny bebyggelse som exempelvis riktlinjer om bättre hantering av dagvatten, god ljudmiljö eller grönytefaktor där mål sätts som främjar bättre lösningar än det minsta möjliga som krävs.	Ta fram riktlinjer.
2.2 Anlägg och förvalta parker och grönområden, exempelvis gröna stråk, fickparker och stadsträd.	Ta hänsyn till vid projektering vid ny- och ombyggnationer.
2.3 Anta riktlinjer om kompensering av ekologiskt värdefulla områden som tas i anspråk vid exploatering eller nybyggnation.	
2.4 Inkludera klimatanpassning i exploateringsskedet för att minska påverkan från exempelvis översvämningar och höga temperaturer.	Genom behovsbedömning samt skyfallskartering.
2.5 Verka för att minimera transporter under byggskedet, exempelvis genom förbättrad logistik för byggmassor eller deltagande i nätverk för bygglogistik.	
2.6 Ställ och följ upp hållbarhetskrav vid upphandling av exploatörer/entreprenörer och vid markanvisning, gärna i samverkan med andra aktörer.	

3. Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande

3.1 Anlägg säkra gång- och cykelvägar till skolor och fritidsaktiviteter.	Möjliggöra pendling via cykel bättre.
3.2 Genomför satsningar för att främja cykling som exempelvis cykelvänlig skola eller motsvarande för att få fler att välja cykeln i tidig ålder.	Fler cykelvägar och cykelparkeringar.
3.3 Anlägg säkra och attraktiva parkeringsmöjligheter för cykel vid viktiga knut- och målpunkter som skolor, stationer, resecentra, handel, arbetsplatser samt parker och grönområden.	
3.4 Anlägg nya gång- och cykelvägar och höj standarden på befintliga gång- och cykelvägar med exempelvis övergångsställen och belysning enligt Trafikverkets VGU , samt att cykel- och gångvägar hänger ihop i stråk.	
3.5 Verka för gång- och cykelanpassning av landsväg genom exempelvis omdisponering av vägbanan och avskärmning av GC-väg med vägräcke längs prioriterade sträckor med stor potential att öka resandet till fots eller med cykel.	
3.7 Utöka kollektivtrafikens upptagningsområde genom satsningar på cykelinfrastruktur till knutpunkter, hållplatser och stationer.	
3.8 Iordningställ trygga och tillgängliga pendlarparkeringar för bil och cykel, gärna med laddmöjlighet och väderskydd.	

3. Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande

3.X Annan aktivitet som syftar till hållbar mobilitet och transporter.

Ge kommunanställda rabatt på cykelköp

4. Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning

4.1 Genomför utökad inventering av material inför rivning eller ombyggnad och använd som underlag för återbruk och högkvalitativ materialåtervinning.

4.2 Prioritera återbruk och produkter med hög materialåtervinning i byggskedet.

4.3 Inför arbetssätt som minskar svinnet av material och varor genom exempelvis rutiner och krav vid upphandling.

4.4 Ställ och följ upp krav vid upphandling på resurseffektiv materialhantering och minskad miljö- och hälsopåverkan, exempelvis för hantering av massor samt sanering av förorenad mark.

4.5 Skapa förutsättningar för en mer hållbar och cirkulär hantering av massor från byggnads- och infrastrukturprojekt genom exempelvis masshanteringsplan och identifiering av markområden för mellanlagring av massor.

5. Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer

5.1 Genomför inventering av lokaler för att se potentialen till annan användning, exempelvis från kontorslokaler till bostäder.	
5.7 Undersök och sanera förorenade områden.	Göra prio-plan och börja åtgärda.
5.8 Medverka till teknikutveckling och innovation för effektivare åtgärder inom förorenad mark, gärna genom samverkan.	Undersök fytosanering.
5.9 Ta fram och genomför långsiktiga underhållsplaner för att öka områdets attraktivitet och livslängd.	
5.10 Minska störningar av trafikbuller i befintliga boendemiljöer, gärna på ett sätt som även bidrar till förbättrad luftkvalitet genom exempelvis plantering av växtlighet vid bullerplank.	

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.1 Vid upphandling och inköp efterfråga återbrukade produkter och material som inte ger påverkan på hälsa och miljö samt längre hållbarhet och livslängd på produkter.	
6.2 Utveckla arbetssätt och sprid kunskap om reparation och återbruk.	Informera om avtal gällande återbruk. Använda befintligt växtmaterial istället för att köpa nya plantor, Lägga till rubrik i planbeskrivning som upplyser om återbruk/återvinning.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.3 Skapa möjligheter för cirkulär ekonomi genom exempelvis delningstjänster, reparationer och återbruk både i tätorter och på landsbygden inklusive multihubbar, fritidsbank, klädbytdagar, fordonspooler och kartläggning av resurser som kan delas med andra.

6.4 Ställ och följ upp krav på och informera om avfallsförebyggande åtgärder vid tillsyn och prövning.

6.7 Genomför kunskapsuppbyggande insatser kring konsumtionsmönster och livsstilar som leder till minskad nykonsumtion med bibehållen eller ökad livskvalitet.

7. Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.1 Undersök verksamhetens kemikalieanvändning och identifiera viktiga förbättringsområden.

7.3 Genomför tillsyn av hantering av kemikalier inklusive kemikalieförteckningar, riskanalyser, utfasning med mera.

7.5 Genomför kompetenshöjande insatser för att stärka kunskapen om miljö- och hälsoskadliga ämnen hos myndigheter, kommuner och företag, även kopplat till tillsyn.

8. Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion

8.1 Minska svinnet av livsmedel inom produktion, förädling och distribution, exempelvis genom att främja djurhälsa och ta tillvara och förädla restprodukter inom livsmedelsproduktion.	Kravställning vid upphandling.
8.3 Minska matsvinn i konsumtionsledet exempelvis genom att erbjuda olika storlekar på portioner, erbjuda att ta med doggy bag samt tillvarata varor till lunchlådor.	Erbjuda olika portionsstorlekar och möjlighet att ha matlådor för mer flexibla tider för måltider på särskilt boende.
8.4 Utveckla ett kontinuerligt arbete med mätbara mål för att minska matsvinnet i tillagning, servering, förvaring, exempelvis genom regelbunden utbildning av restaurangpersonal inom exempelvis matsvinn, årstids- och klimatplanerad matsedel och livsmedels miljöpåverkan.	
8.5 Minska miljö- och klimatpåverkan från serverade måltider genom att exempelvis servera säsonganpassade menyer med mindre men bättre kött där importerat kött byts ut mot svenskt naturbeteskött eller motsvarande.	
8.8 Utveckla rutiner så att matrester som ändå uppstår kommer till användning genom till exempel biogasproduktion.	
8.9 Gynna småskalig livsmedelsproduktion.	Via vårt dynamiska inköpssystem för livsmedel.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som AB Tierpsbyggen åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärdena bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.2 Anpassa och utforma utemiljöer så att de stimulerar till utevistelse och fysisk aktivitet samtidigt som de bidrar till exempelvis klimatanpassning, biologisk mångfald och förbättrad vattenhushållning och dagvattenhantering.

Jobba i enlighet med riktlinje för utemiljö kring skolor och förskolor och samma följa modell när det kommer till bostäder.

2. Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa

2.5 Minimera transporter under byggskedet, exempelvis genom förbättrad logistik för byggmassor eller deltagande i nätverk för bygglogistik.

2.6 Ställ och följ upp hållbarhetskrav vid upphandling av exploatörer/entreprenörer och vid markanvisning, gärna i samverkan med andra aktörer.

3. Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande

3.3 Anlägg säkra och attraktiva parkeringsmöjligheter för cykel vid viktiga knut- och målpunkter som skolor, stationer, resecentra, handel, arbetsplatser samt parker och grönområden.

4. Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning

4.1 Genomför utökad inventering av material inför rivning eller ombyggnad och använd som underlag för återbruk och högkvalitativ materialåtervinning.

4.2 Prioritera återbruk och produkter med hög materialåtervinning i byggskedet.

Ta fram riktlinjer. Inventering inför byggprojekt och upphandling.

5. Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer

5.1 Genomför inventering av lokaler för att se potentialen till annan användning, exempelvis från kontorslokaler till bostäder.

5.6 Integrera energieffektivisering, klimatanpassning och miljöhänsyn inom underhåll- och förvaltningsplaner av bebyggelse och infrastruktur.

5.9 Ta fram och genomför långsiktiga underhållsplaner för att öka områdets attraktivitet och livslängd.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som Tierps kommunfastigheter AB åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.2 Anpassa och utforma utemiljöer så att de stimulerar till utevistelse och fysisk aktivitet samtidigt som de bidrar till exempelvis klimatanpassning, biologisk mångfald och förbättrad vattenhushållning och dagvattenhantering.

Jobba i enlighet med riktlinje för utemiljö kring skolor och förskolor och samma följa modell när det kommer till bostäder.

2. Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa

2.5 Minimera transporter under byggskedet, exempelvis genom förbättrad logistik för byggmassor eller deltagande i nätverk för bygglogistik.

2.6 Ställ och följ upp hållbarhetskrav vid upphandling av exploatörer/entreprenörer och vid markanvisning, gärna i samverkan med andra aktörer.

3. Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande

3.3 Anlägg säkra och attraktiva parkeringsmöjligheter för cykel vid viktiga knut- och målpunkter som skolor, stationer, resecentra, handel, arbetsplatser samt parker och grönområden.

4. Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning

4.1 Genomför utökad inventering av material inför rivning eller ombyggnad och använd som underlag för återbruk och högkvalitativ materialåtervinning.

4.2 Prioritera återbruk och produkter med hög materialåtervinning i byggskedet.

Ta fram riktlinjer. Inventering inför byggprojekt och upphandling.

5. Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer

5.1 Genomför inventering av lokaler för att se potentialen till annan användning, exempelvis från kontorslokaler till bostäder.

5.6 Integrera energieffektivisering, klimatanpassning och miljöhänsyn inom underhåll- och förvaltningsplaner av bebyggelse och infrastruktur.

5.9 Ta fram och genomför långsiktiga underhållsplaner för att öka områdets attraktivitet och livslängd.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som Uppsala kommun åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.1 Planera för att främja ekosystemtjänster och att fler människor ska bo med närhet till grönområden, parker och skyddad natur exempelvis genom långsiktigt skydd av tätortsnära naturområden och planera för stadsgrönska.

1. Utveckla grönstrukturplaneringen med gröna och blå kärnor och stråk för rekreation, klimatanpassning och andra ekosystemtjänster som underlag för översiktsplanering och genomförandeplanering i staden och i tätorterna.
2. Utveckla och fastställa målbild och indikatorer för tillgång till grönyta och andel grönyta i staden.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

<p>1.3 Öka tillgängligheten och användbarheten av allmänna platser på ett miljömässigt hållbart sätt så att alla människor får en bättre tillgång till miljöer som är inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara. Det kan exempelvis vara områden för stadsodling, skolnära natur, områden för lek och spel, platser för möten, parker och grönområden, cykel- och promenadstråk.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Förstärk grönstrukturen i de delar av kommunen med lägst tillgång till parker, natur och friluftsområden.2. Vid planering av nya parker verka för att vissa delar planläggs för odling.
<p>1.4 Öka hänsyn till klimatanpassning i fysisk planering, exempelvis genom att ta fram planer för plantering, vattenfördröjning med mera, samt att undvika avskärning av avrinningsvägar och planering för exploatering av mark som riskerar att översvämmas.</p>	<p>Implementera resultatet av skyfallsanalyser i investeringsplaneringen.</p>
<p>1.6 Anta "hela resan perspektiv" i styrdokument, exempelvis genom riktlinje i översiktsplan eller strategiskt dokument kring hur färdmedel kan kombineras.</p>	<p>Verka för ett fungerande dörr-till-dörr-perspektiv inom resande och transporter</p>

2. Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa

<p>2.3 Anta riktlinjer om kompensering av ekologiskt värdefulla områden som tas i anspråk vid exploatering eller nybyggnation.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Utveckla modell för kompensations- och förstärkningsåtgärder av ekosystemtjänster och biologisk mångfald.2. Utveckla styrdokument och systematiska former för förvaltning och förstärkning av arter, naturtyper och ekosystemtjänster.
<p>2.5 Minimera transporter under byggskedet, exempelvis genom förbättrad logistik för byggmassor eller deltagande i nätverk för bygglogistik.</p>	<p>Arbeta med att öka andelen byggprojekt som nyttjar Uppsala bygglogistikcenters (BLC) funktioner.</p>

2. Exploatering med hänsyn till miljö och hälsa

2.6 Ställ och följ upp hållbarhetskrav vid upphandling av exploatörer/entreprenörer och vid markanvisning, gärna i samverkan med andra aktörer.	Säkerställa att klimatpåverkan minimeras genom markanvisningar, exempelvis genom byggande i trä eller återbruk av byggmaterial.
2.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.	Minska klimatpåverkan av bygg- och anläggningsprojekt inklusive allmän plats och transporter.

3. Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande

3.1 Utforma riktlinjer och anlägg säkra gång- och cykelvägar till skolor och fritidsaktiviteter.	Ta fram riktlinjer för hämta och lämna funktioner utifrån olika områdens förutsättningar, både för nya och befintliga skolor, som baseras på lärdomar från liknande arbeten i andra kommuner, nationellt och internationellt.
3.2 Genomför satsningar för att främja cykling som exempelvis cykelvänlig skola eller motsvarande för att få fler att välja cykeln i tidig ålder.	Genomföra insatser för att få unga att cykla och åka kollektivt som "Buslätt att cykla rätt" och "klimatkampen".
3.3 Anlägg säkra och attraktiva parkeringsmöjligheter för cykel vid viktiga knut- och målpunkter som skolor, stationer, resecentra, handel, arbetsplatser samt parker och grönområden.	Genomföra kontinuerligt arbete i detaljplaneringen för att skapa säkra och attraktiva parkeringsmöjligheter för cykel vid viktiga knut- och målpunkter.
3.4 Anlägg nya gång- och cykelvägar och höj standarden på befintliga gång- och cykelvägar med exempelvis övergångsställen och belysning enligt Trafikverkets VGU, samt att cykel- och gångvägar hänger ihop i stråk.	Genomföra kontinuerligt arbete att anlägga nya gång- och cykelvägar och höja standarden på befintliga gång- och cykelvägar.

3. Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande

3.6 Öka framkomlighet och attraktivitet för gång- och cykel till exempel genom underhållsåtgärder, hastighetsbegränsning för motorfordon och prioritering av snöröjning, även utanför tätort.

Genomföra kontinuerligt arbete att öka framkomlighet och attraktivitet för gång- och cykel till exempel genom underhållsåtgärder, hastighetsbegränsning för motorfordon och prioritering av snöröjning.

3.8 Iordningställ trygga och tillgängliga pendlarparkeringar för bil och cykel, gärna med laddmöjlighet och väderskydd.

I samarbete med andra offentliga aktörer färdigställa fler pendlarparkeringar, och om möjligt i kombination med cykelparkeringar och elladdstolpar, vid strategiska knutpunkter kopplat till kollektivtrafikstråk utifrån behov som pekats ut i landsbygdsprogrammet och översiktsplanen.

3.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

1. Snabba på utbyggnaden av infrastruktur för el-laddning och andra hållbara drivmedel.
Mål: Kartlägga lokaler som har bilpooler/ tjänstebilar och behov av och möjligheter för el-laddning. Arbetet koordineras med Skolfastigheter och Parkeringsbolagets pågående projekt med el-laddning på skolor, samt, kartlägg behovet av elladdning vid kommunens egenägda lokaler (för parkering).
2. Utveckla systematiskt arbetsätt för att säkra goda förutsättningar hållbara resor vid nyexploatering.
3. Genomfört en informationsinsats till invånarna om hur deras val och beteenden påverkar den lokala luftkvaliteten. (Ur Åtgärdsprogram för kvävedioxid - Uppsala kommuns handlingsplan för Luftkvalitet.) (Genomfört senast 31 dec 2024)

4. Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning

4.1 Genomför utökad inventering av material inför rivning eller ombyggnad och använd som underlag för återbruk och högkvalitativ materialåtervinning.	Ställa krav på inventering av byggprodukter som kan återanvändas samt återanvändning vid upphandling av rivningsentreprenader.
4.3 Inför arbetsätt som minskar svinnet av material och varor genom exempelvis rutiner och krav vid upphandling.	Prioritera och ställa krav på bevarande och återbruk av material samt minimering av spillmaterial i projektering och upphandling av byggnation, ombyggnation och anläggning.
4.9 Beräkna och minimera klimatpåverkan från byggnation och anläggningsprojekt med etablerad livscykelmetodik som inkluderar Boverkets minimikrav på klimatdeklarationer av byggnader.	Medverka till framtagande av kalkyleringsmetoder av klimatpåverkan för användning av byggtekniker och material vid bygg och anläggning.
4.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.	<ol style="list-style-type: none">1. Identifiera hållbarhetsparametrar tillämpliga när kommunledningskontoret ställer krav för nyproduktion av lokaler samt utveckla former för att synliggöra ekonomiska och klimatmässiga konsekvenser av dessa. Mål: Möjliggöra förbättrad uppföljning på ekonomi och klimatpåverkan.2. Tillsyn över hantering av bygg- och rivningsavfall har bedrivits. (Genomfört senast 31 dec 2026).

5. Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer

5.2 Öka samutnyttjande av lokaler, som exempelvis skollokaler som kan användas för andra verksamheter på kvällstid gärna i samverkan med andra aktörer i länet.

Implementera och följa upp riktlinjer för samutnyttjande för att öka andelen samnyttjad yta.

5.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

Utreda ansvar för deponier i riskklass 1 och 2 samt utreda föroreningsspridning till vatten. (Ur Handlingsplan för Avfallsplan). Mål: Utredning har gjorts för minst fem deponier. (Genomfört senast 31 dec 2026)

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.1 Vid upphandling och inköp efterfråga återbrukade produkter och material som inte ger påverkan på hälsa och miljö samt längre hållbarhet och livslängd på produkter.

Vi har inget bra uppföljningsbart mål här ännu. Vi har en åtgärd i Avfallsplanens handlingsplan som säger ungefär att vi ska ställa krav i upphandlingar som bidrar till en förflyttning uppåt i avfallstrappan och det följer vi upp kvalitativt genom att beskriva inom vilka områden eller upphandlingar vi har ställt sådana krav.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.3 Skapa möjligheter för cirkulär ekonomi genom exempelvis delningstjänster, reparationer och återbruk både i tätorter och på landsbygden inklusive multihubbar, fritidsbank, klädbytdagar, fordonspooler och kartläggning av resurser som kan delas med andra.

1. Främja återbruk genom att
- verka för att det vid förskolor och skolor erbjuds möjlighet för vårdnadshavare/elever att utbyta t.ex. kläder eller böcker.
- identifiera områden i utbildningsförvaltningens verksamhet där det finns förutsättningar att främja cirkulär ekonomi och återbruka material.
Målet är ökat återbruk.

2. Skapa förutsättningar för kommunens verksamheter att återanvända möbler och produkter.

Mål: Mängd avfall, kilogram per person och år (nedåtgående trend) Mängd material och produkter som återanvänds, ton per år (Fyra procent av grovavfallet som inkommer till återvinningscentralerna återanvänds 2025).

3. Skapa förutsättningar för boende i flerbostadshus att förebygga avfall och att dela och återanvända produkter och material.
Mål: Mängd avfall, kilogram per person och år (nedåtgående trend) Mängd material och produkter som återanvänds, ton per år (Fyra procent av grovavfallet som inkommer till återvinningscentralerna återanvänds 2025).

6.6 Informera om hur uppkomsten av avfall kan förebyggas och hur återbruk kan stimuleras, exempelvis riktat till kunder, föreningsmedlemmar, anställda, elever och boende.

Frågor om klimatomställning och hållbar utveckling ingår som innehåll i alla skolformers undervisning. Kunniga barn och unga som har förutsättningar att göra väl underbyggda val och fortsätta driva utvecklingen mot fossilfrihet.

6.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

Dialog har förts kring resurshushållning och cirkularitet vid tillsyn av avfall vid tillsyn på miljöfarliga verksamheter. (Genomfört senast 31 dec 2026).

7. Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.3 Genomför tillsyn av hantering av kemikalier inklusive kemikalieförteckningar, riskanalyser, utfasning med mera.

Tillsyn av hantering av kemikalier har bedrivits vid tillsyn på miljöfarliga verksamheter. (Genomförandeår 2023-2026).

7.4 Öka andelen varor och kemiska produkter som är fria från särskilt farliga ämnen genom att exempelvis undvika flamskyddsmedel där det inte behövs eller ta hjälp av varumärkning som Astma- och allergiförbundet, Bra Miljöval i samband med upphandling och inköp inklusive import.

Vi har inget bra uppföljningsbart mål här ännu men en åtgärd i Miljö- och klimatprogrammets handlingsplan som heter 1.2 Etablera och vidareutveckla arbetsprocesser för inköp och hantering av miljö- och hälsofarliga varor för att säkerställa ett hållbart resursflöde och öka återbruk och återvinning inom kommunens verksamhet.

8. Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion

8.2 Främja innovation och utveckling hos livsmedelsaktörer inom produktion, förädling och distribution som innebär att matsvinn minskas, till exempel genom att skapa och delta i nätverk för landsbygdsutveckling eller liknande

Där vi har möjlighet deltar vi i nätverk och dylikt.

8.3 Minska matsvinn i konsumtionsledet exempelvis genom att erbjuda olika storlekar på portioner, erbjuda att ta med doggy bag samt tillvarata varor till lunchlådor.

Minska matsvinn i konsumtionsledet genom att ha informationsaffischer uppsatt vid självtag (buffé). Smakskedar och uppläggningsfat/bestick utformat med tanken att minska svinnet.

8.4 Utveckla ett kontinuerligt arbete med mätbara mål för att minska matsvinnet i tillagning, servering, förvaring, exempelvis genom regelbunden utbildning av restaurangpersonal inom exempelvis matsvinn, årstids- och klimatplanerad matsedel och livsmedels miljöpåverkan.

Måltidsservice har tagit fram ett arbetsmaterial med mål och arbetssätt för att minska svinnet som alla kök inom MS arbetar med. Den hittas på insidan.

8. Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion

8.5 Minska miljö- och klimatpåverkan från serverade måltider genom att exempelvis servera säsonganpassade menyer med mindre men bättre kött där importerat kött byts ut mot svenskt naturbeteskött eller motsvarande.

Måltidsservice har mål kring hållbarhet inom fem hållbarhetsområden; ekologiskt, minskade utsläpp av CO₂e, svinn, minskad plastanvändning och effektsmart arbetssätt i köken. Vi mäter och följer upp månadsvis. Läs mer på: www.maltidsservice.uppsala.se/klimatsmarta-maltider/

8.6 Genomför informationsinsatser om miljösamt och hälsosam mat, där barn och unga är en särskilt viktig målgrupp. Kan exempelvis göras genom studiebesök, hemkunnskapsundervisning och egna odlingar för att lyfta fram matens värde "från jord till bord".

1. Frågor om klimatomställning och hållbar utveckling ingår som innehåll i alla skolformers undervisning. Kunniga barn och unga som har förutsättningar att göra väl underbyggda val och fortsätta driva utvecklingen mot fossilfrihet.
2. Vi har en framtagen folder för alla våra gäster där vi beskriver vårt arbete. Vi klimatommärker maträtter och menyer på högstadiet och gymnasiet. Årlig temavecka om klimatsmart mat i skolrestaurangerna med information mm.

8.7 Utveckla marknaden för mer klimat- och miljösamt livsmedel genom att öka efterfrågan på vegetabiliska alternativ, inklusive måltider på möten och evenemang, via exempelvis upphandling.

1. 1,25 CO₂e/kg livsmedel 2030.
2. Vi erbjuder alltid vegetariska alternativ på alla våra menyer samt har två resp. en helgrön dag på förskolemenyn resp. skolmenyn. Vi har en måltidsutvecklingsgrupp som regelbundet provar och utformar nya vegetariska rätter och recept. Erbjuder vegetariska alternativ samt en klimatsmart buffé i vår catering.

8.9 Gynna småskalig livsmedelsproduktion.

1. Utforma en strategi för ökad stads- och byodling i kommunen.
2. Etablera utökade eller nya ytor för kollektiv odling.
3. Vi utformar upphandlingar för att lokala/ småskaliga leverantörer ska kunna svara.

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som Uppsala Vatten och Avfall AB åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Fysisk planering som minskar miljö och hälsopåverkan

1.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

Säkerställa en god dagvattenhantering i den fysiska planeringen som även bidrar till levande ekosystem och biologisk mångfald.

4. Resurseffektiv och kemikaliesmart bygg- och anläggning

4.6 Etablera och/eller nyttja handelsplatser för begagnade byggvaror och överskottsmaterial, gärna i samverkan med andra aktörer i länet.

1. Öka utsortering av byggåterbruk på återvinningscentraler i Uppsala kommun.
2. Etablera samarbete med aktör för att återbruka insamlat byggåterbruk.
3. Kommunicera i Uppsala Vattens kanaler om insamling av byggåterbruk på återvinningscentral i Uppsala. (i enlighet med handlingsplan för avfallsplan 4.1).

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden

1. Bidra till att skapa förutsättningar för cirkulär ekonomi genom exempelvis delningstjänster, reparationer och återbruk både i tätorter och på landsbygden inklusive multihubbar, fritidsbank, klädbytdagar, fordonspooler och kartläggning av resurser som kan delas med andra
Mål: Utveckla systemen för mottagning och avsättning av återbruksmaterial som kommer in via återvinningscentralerna (i enlighet med handlingsplan för avfallsplan 1.7).
2. Genomföra cirkulär upphandling exempelvis genom att ställa krav på cirkulära tjänster, återbrukade produkter, produkter som går att underhålla, uppgradera och renovera.
Mål: Ställa krav i relevanta upphandlingar som bidrar till en förflyttning uppåt i avfallstrappan (i enlighet med bolagets affärsplan).

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden

3. Sprid kunskap om reparation och återbruk samt informera om hur avfall kan förebyggas, exempelvis riktat till privatpersoner och verksamheter.

Mål: Genomföra strategiska målgruppsanpassade kommunikationsinsatser med syfte att förebygga avfall samt öka återanvändning och källsortering med särskilt fokus på bygg- och rivningsavfall, matsvinn och matavfall, textil, plast, elektronikavfall och farligt avfall samt öka kunskapen om farliga ämnen i varor och material (i enlighet med handlingsplan för avfallsplan 4.1).

Utveckla Uppsala Vattens skolinformation och studiebesöksverksamhet för att öka kunskapen och engagemanget kring avfallens roll i en cirkulär ekonomi (i enlighet med handlingsplan för avfallsplan 4.3).

7. Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

Aktivt arbete för substitution och utfasning av miljö- och hälsoskadliga kemiska ämnen, produkter och varor där det är möjligt samt bygga upp en god kompetens inom området hos den personal som berörs (bolagets systematiska arbete med arbetsmiljö).

8. Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion

8.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

Genomföra strategiska målgruppsanpassade kommunikationsinsatser med syfte att förebygga matavfall och öka källsortering med särskilt fokus på matsvinn och matavfall (i enlighet med handlingsplan för avfallsplan 4.1).

Hållbarhetslöfte

Miljömässigt hållbar samhällsutveckling

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för miljömässigt hållbar samhällsutveckling, som Älvkarleby kommun åtar sig att genomföra till 2026.

Åtgärdsprogrammet för samhällsutveckling omfattar åtgärder som främst bidrar till att uppnå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö. Indirekt påverkas även andra miljö kvalitetsmål, bland annat målen Frisk luft och Minskad klimatpåverkan. Åtgärderna bidrar även till genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

3. Minska miljö- och hälsopåverkan från transporter och resande

3.4 Anlägg nya gång- och cykelvägar och höj standarden på befintliga gång- och cykelvägar med exempelvis övergångsställen och belysning enligt Trafikverkets VGU, samt att cykel- och gångvägar hänger ihop i stråk.

Ny cykelväg mellan Skutskär och Älvkarleby.

3.6 Öka framkomlighet och attraktivitet för gång- och cykel till exempel genom underhållsåtgärder, hastighetsbegränsning för motorfordon och prioritering av snöröjning, även utanför tätort.

Genomfört förstärkt underhåll av GC-vägar.

5. Förvaltning och utveckling av befintlig bebyggelse, infrastruktur och miljöer

5.6 Integrera energieffektivisering, klimatanpassning och miljöhänsyn inom underhåll- och förvaltningsplaner av bebyggelse och infrastruktur.

Integrera energieffektivisering, klimatanpassning och miljöhänsyn inom kommunens underhåll- och förvaltningsplaner.

6. Öka återbruk, förebygg avfall, minska nykonsumtion av material och varor

6.X Annan aktivitet med samma mål som åtgärden.

Förvalta och utveckla kommunens möbelpool.

7. Minska miljö- och hälsopåverkan från material och varor

7.2 Inventera och fasa ut miljö- och hälsoskadliga kemiska ämnen, produkter och varor, särskilt med fokus på miljöer där barn vistas.

Årligt arbete med inventering och utfasning av miljö- och hälsoskadliga kemiska ämnen och produkter i kommunens verksamheter.

8. Stärka hållbar livsmedelskonsumtion och -produktion

8.4 Utveckla ett kontinuerligt arbete med mätbara mål för att minska matsvinnet i tillagning, servering, förvaring, exempelvis genom regelbunden utbildning av restaurangpersonal inom exempelvis matsvinn, årstids- och klimatplanerad matsedel och livsmedels miljöpåverkan.

Minska matsvinn i kommunens verksamheter både i produktion och servering.

